

ભારતીય કૃષિ અનુસંધાન પરિષદ – કેન્દ્રીય કપાસ સંશોધન કેન્દ્ર, નાગપુર

ICAR-Central Institute for Cotton Research, Nagpur

An ISO 9001:2015 Certified Organization

૨૬ સપ્ટેમ્બર થી ૨ ઓક્ટોબર ૨૦૨૩ દરમિયાન કપાસની ખેતી પધ્ધતિ માટે ૧૯ મી અઠવાડિક સલાહ

ગુજરાત		છેલ્લા અઠવાડિયામાં પડેલ ખરેખર વરસાદ (મીમી)					આગામી અઠવાડિયા માટે સુચિત / પુર્વાનુમાન વરસાદ (મીમી)				
		સપ્ટેમ્બર					સપ્ટેમ્બર/ ઓક્ટોબર				
		૨૨	૨૩	૨૪	૨૫	૨૬	૨૭	૨૮	૩૦	૦૧	૦૨
	અમરેલી	૧.૮	૧૪	૦	૦	૦	૮	૬	૫	૦	૦
	ભાવનગર	૧૩.૧	૦	૦.૬	૦.૧	૦	૧૦	૫	૫	૦	૦
	જામનગર	૦.૭	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦	૦
	રાજકોટ	૨.૮	૦	૦	૦	૦	૫	૦	૦	૦	૦
	જુનાગઢ	૦	૦	૦	૦.૫	૩	૧૦	૫	૫	૦	૦
	સાબરકાંઠા						૮	૦	૦	૦	૦
	સુરેન્દ્રનગર	૩.૮	૧૩	૦	૧	૦	૫	૦	૦	૦	૦
	અમદાવાદ	૦	૦	૦	૦	૦	૮	૮	૦	૦	૦
	વડોદરા	૦.૨	૦	૨૭	૦	૦	૧૦	૮	૦	૦	૦
	પાટણ	૦	૦	૦	૦	૦	૫	૦	૦	૦	૦
	મહેસાણા						૫	૦	૦	૦	૦
કુલ પડેલ વરસાદ અને પ્રમાણિત રંગ		૦.૧ થી ૨.૪ મીમી		૨.૫ થી ૧૫.૫ મીમી		૧૫.૬ થી ૬૪.૪ મીમી		૬૪.૫ થી ૧૧૫.૫		૧૧૫ થી ૨૦૪.૪ મીમી	
પડેલ વરસાદનું વર્ગીકરણ		ખૂબ જ ઓછો વરસાદ		ઓછો વરસાદ		મધ્યમ વરસાદ		ભારે વરસાદ		અતિ ભારે વરસાદ	

પાક પરિસ્થિતિ :

સુરત ખાતે વાવણી કરેલ પાક ૮૧ થી ૮૭ દિવસનો કળી, ફુલ અને લીલાં જીંડવા ખીલવાની અવસ્થાએ છે. હાથથી નિંદામણ સફાઈ, આંતર ખેડનાં કાર્યો અને રાસાયણિક ખાતર આપવામાં આવેલ છે. શ્રીપ્સ અને લીલાં તડતડીયાની વસ્તીએ આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવેલ છે. મોલોમશી અને ગુલાબી ઈયળની વસ્તી (ફુલોમાં) ઓછાથી મધ્યમ પ્રમાણમાં નોંધાયેલ છે. ખેતરમાં મીલીબગની વસ્તી છૂટી-છવાયી જોવા મળેલ છે. ખૂણિયાં ટપકાંનો રોગ મધ્યમ પ્રમાણમાં નોંધાયેલ છે.

જુનાગઢ ખાતે વાવણી કરેલ પાક ૮૮ દિવસનો કળી ખીલવાની અને ફુલ અવસ્થાએ છે. આંતર ખેડના કાર્યો, નિંદામણ સાફસફાઈ, રાસાયણિક ખાતર આપવાની, પિયત આપવાની અને દવા છાંટવાની કામગીરી થયેલ છે. મોટાભાગના સ્થળોએ શ્રીપ્સના ઉપદ્રવએ આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવેલ છે. કેટલાંક સ્થળોએ ટોબેકો સ્ટ્રેક વાયરસ જોવામાં આવેલ છે. કેટલાંક ખેતરોએ સફેદ માખી અને મોલોમશીનાં ઉપદ્રવની શરૂઆત થયેલ છે. ઘણાં ખેતરોમાંએ સુકારો નોંધવામાં આવેલ છે.

સલાહ :

સુરત ખાતે ખેડૂતોને, વધુ વરસાદ પડે ત્યારે ખેતરમાંથી વધારાનાં પાણીનો નિતાર/ નિકાલ કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે. માફકસરનો વરસાદ પડયા બાદ, પૂર્તિ ખાતર તરીકે નાઈટ્રોજન ખાતરનો ત્રીજો હપ્તો (વાવણીનાં ૭૫ દિવસ બાદ) આપવો. જ્યાં પણ ઉગેલ પાકમાં હલકી જમીનમાં ઝીકની ઉણપને ઓછી કરવા યુરીયા @ ૨.૦% અને ઝીક સલ્ફેટ ૨૧% @ ૦.૫% પ્રમાણે છંટકાવ કરવાની સલાહ છે. જો યુરીયા પ્રકારની જીવાતો તેની આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવે તો ફલોનીકામીડ ૫૦ ડબલ્યુજી @ ૪ ગ્રામ અથવા ડાયનોટેફ્યુરાન ૨૦ એસજી @ ૩ ગ્રામ અથવા થાયોમીથોક્ષામ ૨૫ ડબલ્યુજી @ ૨ ગ્રામ/ ૧૦ લી. પાણીમાં નાંખી છંટકાવ કરવો. કપાસનાં પાકને વાનસ્પતિક વૃદ્ધિ અને કળી અવસ્થાએ ગુલાબી ઈયળનાં લાવાની મોજણી કરી રોઝેટ ફુલોમાંથી ઈયળની હાજરીને ચકાસી તેનો નાશ કરવો. ગુલાબી ઈયળની મોજણી માટે ફેરોમોન ટ્રેપ (૫ પ્રતિ હેક્ટર) લગાડવા. જ્યાં ગુલાબી ઈયળ તેની આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવે (૧૦% ફળાઉ ભાગોમાં નુકશાન) ત્યાં કલોરપાયરીફોસ ૨૦ ઈસી @ ૨૫ મીલી અથવા કવીનાલફોસ ૨૦ એએફ @ ૨૦ મીલી અથવા પ્રોફેનોફોસ ૫૦ ઈસી @ ૩૦ મીલી અથવા ઈન્ડોક્ષાકાર્બ ૧૪.૫ એસસી @ ૫ મીલી/ ૧૦ લી. પાણીમાં નાંખી છંટકાવ કરવો. વધુ પ્રમાણમાં મીલીબગથી ઉપદ્રવિત છોડોને મીલીબગની વસ્તીમાં દખલ ન પહોંચે તે રીતે ઉખેડીને નાશ કરવો. સુકારા અને મૂળનાં કોહવારા રોગનાં વ્યવસ્થાપન (દેશી કપાસ) માટે ઉપદ્રવિત છોડોની આજુબાજુ કાર્બેન્ડેઝીમ ૫૦% વે.પા. ૧.૨ ગ્રામ/ લી. અથવા ટ્રાયકોડર્મા હરજીયમ અથવા ટ્રાયકોડર્મા વિરીડી ૧૦ ગ્રામ/ લી. પાણીમાં આપવું અને દેશી કપાસમાં ફ્યુઝારીયમ ફુગથી થતાં સુકારા રોગનાં નિયંત્રણ માટે સંક્રમીત છોડથી ૧ મી.ની ત્રિજ્યામાં રહેલ તંદુરસ્ત છોડોમાં પણ સદર માવજત આપવી. સતત વાદળછાયુ વાતાવરણ રહેતું હોય અને ઝળમળ છાંટા પડતા હોય ત્યારે ખૂણિયાં ટપકાંનો રોગ આવતો અટકાવવા માટે કોપર ઓક્સીકલોરાઈડ ૫૦ ડબલ્યુપી/ ડબલ્યુજી @ ૨૫-૩૦ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લી. પ્રમાણે આપી વ્યવસ્થાપન કરવું. ખેતરોમાં સુકારો (પેરાવીલ્ટ) જોવા મળે તો યુરીયા ૨% પાણીમાં ભેળવી છોડનાં મૂળ વિસ્તારમાં આપવું અને નજીકનાં છોડોમાં હવાની અવર-જવર વધારવા યાંત્રિક રીતે ૩ થી ૪ કાણાં મૂળ વિસ્તારમાં પાડવાથી સુકારાગ્રસ્ત છોડોમાં ઝડપી સુધારો થતો હોય છે. છોડમાં જોવા મળતા ફુગથી થતાં ટપકાંઓ અને અન્ય બ્લાઈટ જેવાં રોગોનાં વ્યવસ્થાપન માટે

કાર્બોન્ડેઝીમ ૧૨% + મેન્કોઝેબ ૬૩% ડબલ્યુપી @ ૦.૩% અથવા પ્રોપીકોનાઝોલ ૨૫ ઈસી @ ૧૦ મીલી અથવા કાર્બોન્ડેઝીમ ૫૦ ડબલ્યુપી @ ૪ ગ્રામ અથવા ફલુક્ષાપાયરોક્ષાડ ૧૬૭ ગ્રામ/ લી. + પાયરાકલોસ્ટ્રોબીન ૩૩૩ ગ્રામ/ લી. એસસી @ ૬ ગ્રામ અથવા એઝોક્ષાસ્ટ્રોબીન ૧૮.૨% ડબલ્યુ/ ડબલ્યુ + ડાયફેનોકોનાઝોલ ૧૧.૪% ડબલ્યુ/ ડબલ્યુ એસસી @ ૧૦ મીલી અથવા મેટીરામ ૫૫% + પાયરોકલોસ્ટ્રોબીન ૫% ડબલ્યુજી @ ૨૦ ગ્રામ ૧૦ લી. પાણીમાં મિશ્ર કરી છંટકાવ કરવાની સલાહ આપવામાં આવે છે. બીટી કપાસમાં લાલ પાન થવાની સમસ્યાનાં નિયંત્રણ માટે સંપૂર્ણ ખેતરમાં ફુલોનું બેસાણ વધુ હોય ત્યારે અને જીંડવા વિકાસની અવસ્થાએ એમ બે વખત ૧૫ દિવસનાં આંતરે મેગ્નેશિયમ સલ્ફેટ @ ૧% + યુરીયા ૧% આપવું. જીંડવાનું બેસાણ સુધારવા અને ફુલોનું ખરણ અટકાવવા પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ (૧૩:૦:૪૫) @ ૨% એટલે કે ૨ કિલો પોટેશિયમ નાઈટ્રેટ ૧૦૦ લી. પાણીમાં ઓગાળીને છંટકાવ કરવો અથવા નેપ્થેલીક એસેટીક એસીડ ૪.૫ એસએલ @ ૪.૫ મીલી પ્રતિ ૧૦ લી. પાણીમાં નાંખી છાંટવું.

જૂનાગઢ ખાતે ખેડૂતોને નાઈટ્રોજન ખાતરનો પૂર્તિ હપ્તો આપ્યાં બાદ (૨૫ કિલો યુરીયા/ હે.) હળવું પિયત આપવાની સલાહ છે. પાણીમાં દ્રાવ્ય ખાતર ૧૯-૧૯-૧૯ (એન-પી-કે) @ ૧૦૦ ગ્રામ સાથે મલ્ટી માર્ફકો ન્યુટ્રીયન્ટ માર્ફકો મીક્ષ ૧૫ ગ્રામ ૧૦ લી. પાણીમાં આપવું. કપાસમાં વધુ પડતી વાનસ્પતિક વૃદ્ધિ અટકાવવા કપાસની વાવણીનાં ૭૫ દિવસ બાદ ઉપરની ડુંખ તોડી નાંખવી. શ્રીપ્સનાં ઉપદ્રવને નિયંત્રિત કરવા થાયોમીથોકઝામ ૨૫ ડબલ્યુજી @ ૨ ગ્રામ/ ૧૦ લી. અથવા સ્પાનેટોરમ ૧૧.૭ એસસી @ ૮.૪ મીલી અથવા બ્યુવેરીયા બેસીઆના ૬૦ ગ્રામ / ૧૦ લી. પાણીમાં નાંખી છંટકાવ કરવો. જો મોલોમશી તેની આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા કરતાં વધુ નોંધવામાં આવે તો ફ્લોનીકામીડ ૫૦ ડબલ્યુજી @ ૪ ગ્રામ અથવા ડાયનોટેફ્યુરાન ૨૦ એસજી @ ૩ ગ્રામ પ્રતિ ૧૦ લી. પાણીમાં મિશ્ર કરી છાંટવું. પાકમાં ગુલાબી ઈયળનાં ફુદાની મોજણી કરવા માટે એકર દિઠ ૨ ફેરોમોન ટ્રેપ લગાડવા અને પાકમાં ફુદાની વસ્તીની નોંધણી કરવી. ખેતરમાંથી ગુલાબી ઈયળથી ઉપદ્રવિત કળી અને રોઝેટ ફુલો (ઉપદ્રવિત ફુલો) ભેગા કરી નાશ કરવો જેથી ગુલાબી ઈયળની વસ્તીનો ફેલાવો અટકે. જો ગુલાબી ઈયળનો ઉપદ્રવ તેની આર્થિક ક્ષમ્ય માત્રા વટાવે તો એમામેકટીન બેન્ઝોએટ ૫ એસજી @ ૫ ગ્રામ અથવા પ્રોફેનોફોસ ૫૦ ઈસી @ ૩૦ મીલી અથવા ઈન્ડોક્ષાકાર્બ ૧૪.૫ એસસી @ ૧૦ મીલી પ્રતિ ૧૦ લી. પાણીમાં નાંખી છંટકાવ કરવો. ફુગથી થતાં રોગોનાં નિયંત્રણ માટે ફલુક્ષાપાયરોક્ષાડ ૧૬૭ ગ્રામ/ લી. + પાયરાકલોસ્ટ્રોબીન ૩૩૩ ગ્રામ/ લી. એસસી @ ૦.૬ ગ્રામ/ લી. અથવા મેટીરામ ૫૫% + પાયરોકલોસ્ટ્રોબીન ૫% ડબલ્યુજી @ ૨ ગ્રામ/ લી. પાણીમાં ભેગુ કરી છાંટવું. સુકારા અથવા મૂળનાં કોહવારા રોગનાં યોગ્ય નિયંત્રણ માટે ટ્રાયકોડર્મા હરજીયમ અથવા ટ્રાયકોડર્મા વિરીડી છાણિયુ ખાતર અથવા સેન્ટ્રીય ખાતરમાં ભેળવી જમીનમાં ૨.૫ કિલો / હે. મુજબ આપવું અથવા કાર્બોન્ડેઝીમ ૫૦ વેપા. @ ૧.૨ ગ્રામ/ લી. પાણીમાં ભેળવી સંક્રમિત છોડોનાં મૂળ વિસ્તાર નજીક દરેડવું.

કપાસ ઉત્પાદનની તાંત્રિકતા આધારિત વિસ્તૃત માહિતી દા.ત. જમીનની પસંદગી, જાતો/ સંકરો, ખાતર આપવાની પદ્ધતિ, વાવણીની રીત, પિયત પદ્ધતિઓ, નિંદામણ, કિટકો અને રોગોનું વ્યવસ્થાપન વિગેરેની માહિતી એન્ડ્રોઈડ આધારીત CICR Cotton App. કે જે ICAR-CICR, નાગપુર દ્વારા તૈયાર કરેલ છે. આ એપ ગુગલ પ્લે સ્ટોરમાંથી વિના મુલ્યે ડાઉનલોડ કરી શકાય છે. વધુમાં, પાક વૃદ્ધિ અવસ્થા અને હવામાન આધારિત અઠવાડિક સલાહ ICAR-CICR, નાગપુરની વેબસાઈટ ઉપર ગુજરાતી ભાષામાં ઉપલબ્ધ છે જેનો લાભ ખેડૂતો લઈ શકે છે.